

Vaida KAMUNTAVIČIENĖ

Vytauto Didžiojo universitetas

Vilniaus vyskupo Konstantino Kazimiero Bžostovskio poveikis Kauno benediktinių veiklai

Pasirėmus rankraščiniais šaltiniais straipsnyje atskleidžiamas 1687–1722 m. Vilniuje vyskupavusio ir dėl politinės veiklos istoriografijoje prieštaringai vertinamo Konstantino Kazimiero Bžostovskio poveikis Kauno benediktinių veiklai. Straipsnyje parodoma, kaip Vilniaus vyskupas rūpinosi dvasiniu ir materialiniu benediktinių gyvenimu, kokios reformos nagrinėtu periodu vyko Kauno benediktinių vienuolyne ir kaip tai atsiliepė vienuolių gyvenimui.

The article discusses relations between the nuns of Kaunas Benedictine convent and the bishop of Vilnius diocese Kontantinas Kazimieras Bžostovskis (Konstantyn Kazimierz Brzostowski), a controversially treated personality in historiography due to his political activities. The research is based on handwritten sources and covers the period from 1687 to 1722. The article reveals the way the bishop of Vilnius diocese took care of spiritual and material issues of Benedictine nuns, discusses reforms that took place in the convent and, lastly, shows how all of that affected the life of the nuns.

Ivadas

1687–1722 m. Vilniaus vyskupijoje ganytojavęs Konstantinas Kazimieras Bžostovskis Lietuvos istoriografijoje daugiausia dėmesio susilaukė kaip politikas, antisapieginio judėjimo šalininkas, konfliktavęs su Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didžiuoju etmonu Kazimieru Jonu Sapiega (prieštaravo kariuomenės stovėjimui dvasininkų valdose), 1694 m. paskelbęs jam ekskomuniką, valdovo Stanislovo Leščinskio šalininkas. Vyskupo politinė veikla susilaukė istoriko Gintauto Sliesoriūno dėmesio¹, tuo tarpu jo kaip vyskupo pagrindinės ganytojiškos veiklos įvertinimas nepasistūmėjo nuo XIX–XX a. pradžios istorikų Vincento Prielgausko (Wincenty Przyłgowski)² ir Jano Kurczewskio laikų³. V. Prielgauskas iš esmės palankiai vertino K. K. Bžostovskio veiklą teigdamas, kad tai buvo „vyras, turėjęs didžiulį nuopelną tiek šalyje, tiek ir bažnyčioje“⁴. J. Kurczewskis pastebėjo, kad įžengęs į vyskupo sostą K. K. Bžostovskis pirmiausia pradėjo klero ir Vilniaus katedros bei seminarijos reformas ir atnaujinimą. Tačiau šis energingas vyras pasižymėjo impulsyviu charakteriu, o tai neretai jam sukeldavo bėdų. Pagrindinė vyskupo K. K. Bžostovskio biograma vis dar yra parašytoji 1937 m. ir priklauso lenkų istoriko Kazimierz Piwarski

plunksnai⁵. Nauja biograma, pasirodžiusi „Visuotinėje lietuvių enciklopedijoje“, yra labai skurdi⁶. Joje pažymima, kad K. K. Bžostovskis 1717 m. sušaukė Vilniaus vyskupijos sinodą, 1718 m. iškilmingai vainikavo Dievo Motinos paveikslą Trakuose, 1700 m. Trinapolyje prie Vilniaus įkurdino trinitorius, 1722 m. Vilniuje įkurdino pijorus, rėmė rokitus ir siekė tituluotis Lietuvos primu, tačiau netgi pamiršti pažymėti kiti svarbūs jo darbai ir tai, kad 1710 m. K. K. Bžostovskis paskelbė ganytojišką laišką.

Šio straipsnio tikslas – nusakyti Vilniaus vyskupo K. K. Bžostovskio santykį su 1624 m. funduotu Kauno benediktinių vienuolynu, atskleisti, kaip vyskupas rūpinosi dvasiniais vienuolyno reikalais, administraciniu valdymu, padėjo spręsti turtinius rūpesčius. Atliekant tyrimą buvo naudojamos įvairiuose Lietuvos ir užsienio archyvuose bei rankraštynuose saugomais nepublikuotais dokumentais: 1700 m. vienuolyno vizitacijos medžiaga, vienuolių įžadų aktais, teismų bylomis, vyskupo raštais ir pan. Iš istoriografijos pozicijų žvelgti praverė Lenkijos istorikės Malgorzatos Borkowskos tyrimai, suteikę bendrų duomenų apie apie benediktinių padėtį Abiejų Tautų Respublikoje.

K. K. Bžostovskio poveikis Kauno benediktinių veiklai 1687–1710 m.

Vilniaus vyskupijos teritorijai priklausęs, su Vilniaus vyskupo Eustachijaus Valavičiaus leidimu funduotas Kauno benediktinių vienuolynas buvo pavaldus Vilniaus vyskupui. Būtent Vilniaus vyskupas turėjo rūpintis vienuolyno dvasiniu bei materialiniu gyvenimu, be jo žinios vienuolynas negalėjo disponuoti savo žemės valdomis, rinkti abatės ar teikti amžinuosius įžadus. Tik vyskupas galėdavo vienuolėms suteikti konsekraciją⁷, šioms iškilinėms jis turėjo specialiai apsilankyti vienuolyne. Dažnai vyskupas nulemdavo svarbių vienuolyno problemų sprendimą.

Neturime žinių, ar K. K. Bžostovskis domėjosi Kauno benediktinių vienuolyno padėtimi, ar turėjo su juo kokių nors ryšių iki tapimo Vilniaus vyskupu 1687 m., tačiau neabejotina, kad būtent nuo šių metų prasidėjo jo oficialūs ryšiai su Kauno benediktinių vienuolynu. Teisiogiai apie tai bylojančių šaltinių neturime, tačiau iš nuotrupų bei detalių galima „atsekti“ vyskupo santykį Kauno benediktinių atžvilgiu.

Smagu pažymėti, kad pirmasis vyskupo kontaktas su savo globotinėmis benediktinėmis Kaune įvyko netrukus po jo tapimo Vilniaus vyskupu. Tuo metu benediktinių abate buvo Judita Ukolskytė. Jos vadovaujama vienuolyne 1688 m. sausio 6 d. amžinuosius įžadus priėmė Ona Prudencija Hornostaiskytė, o šioje iškilmingoje šventėje dalyvavo pats Vilniaus vyskupas K. K. Bžostovskis⁸. Reikia pasakyti, kad vyskupas retai dalyvaudavo amžinųjų įžadų ceremonijose, Kauno benediktinių vienuolyne šias apeigas tuo periodu paprastai atlikdavo Kauno dominikonai, dažniausiai priorai. Vyskupo atvykimas rodė didžiulę pagarbą vienuolynui. Esama tikimybė, kad tuo metu vyskupas konsekravo jau seniau amžinuosius įžadus davusias choro seseris (nes konsekraciją galėjo suteikti tik vyskupas). Netrukus po šio vizito 1688 m. sausio 19 d. Vilniuje vyskupas K. K. Bžostovskis aprobavo Kauno benediktinių fundaciją, kurią 1624 m. lapkričio 28 d. atliko, o naujai

1627 m. spalio 20 d.⁹ patvirtino Andriejus Skorulskis. Taigi apsilankymo metu jis tikrai pasidomėjo visais vienuolyno reikalais, pradėdamas jo fundaciją.

Kitas dalykas, kuris veikiausiai negalėjo įvykti be Vilniaus vyskupo žinios – iš popiežiaus gautų atleidimų suteikimas Kauno benediktinių vienuolynui. Kauno vienuolės šventė 1671 m. popiežiaus Klemenso X bule visiems benediktinams suteiktus šv. Benedikto (kovo 21 d.), šv. Skolastikos (vasario 10 d.), šv. Mauro ir šv. Placido (sausio 15 d.), Visų šv. Benedikto ordino šventųjų (lapkričio 13 d.) atleidus. Tačiau 1689 m. gruodžio 8 d. popiežius Aleksandras VIII išskirtinai Kauno benediktines pagerbė tik šiam vienuolynui skirtu raštu, kuriuo buvo suteikti šv. Benedikto, šv. Skolastikos, šv. Marijos Magdalenos (liepos 22 d.), Visų šv. Benedikto ordino šventųjų, šv. Placido, šv. Mauro atleidai¹⁰. Naujai šalia visuotinių įterpti šv. Marijos Magdalenos atleidai buvo svarbūs visoms Abiejų Tautų Respublikos benediktinėms, nes būtent Kulmo benediktinių vienuolyno abatė Magdalena Mortenska XVI a. pabaigoje – XVII a. pradžioje, po Protestantiškosios Reformacijos netekčių, pirmoji reformavo savo benediktinių vienuolyną, išvertė į lenkų kalbą šv. Benedikto regulą ir parašė Lenkijos benediktinių vienuolynams pritaikytas deklaracijas¹¹. Jomis galėjo vadovautis ir Kauno benediktinės. Suteikti šv. Marijos Magdalenos atleidai Kauno benediktinėms liudijo apie šios reformatores kulto plitimą.

Po daugiau nei dešimtmečio tylos šaltiniai byloja, kad 1700 m. Vilniaus vyskupas K. K. Bžostovskis vėl susidomėjo Kauno benediktinių vienuolyno reikalais. 1700 m. balandžio 7 d. K. K. Bžostovskio nurodymu Kauno dekanas ir klebonas Samuelis Goligontas atliko pirmąją vienuolyno vizitaciją, apie kurią turime išlikusių žinių ir kurios metu buvo surašytas trumpas vienuolyno padėties apibūdinimas – pirmą kartą, nors ir lakoniškai, aprašyta, kaip atrodė Šv. Mikalojaus benediktinių bažnyčia¹². Vizitacijos dėka sužinome, kad mūrinėje gontais dengtoje benediktinių bažnyčioje buvo didysis Švč. Mergelės Marijos altorius su Apreiškimo paveikslu antrame tarpсныje, dešinėje pusėje – vienas, taip pat Marijos garbei (su Nekaltai Pradėtosios paveikslu antrajame tarpсныje) skirtas altorius ir kitas – Šv. Marijos Magdalenos altorius. Kairėje pusėje buvo įrengti Šv. Mikalojaus ir Šv. Benedikto altoriai¹³. Po trumpo bažnyčios liturginių reikmenų išvardijimo buvo pažymėta, kad vienuolynas turi Paštuvos, Sudvariškių ir Petrašiūnų palivarkus, tačiau neaprašytas pats vienuolynas, benediktinių gyvenamosios patalpos. Suprantama, kad vizitatorius turbūt negalėjo įkelti kojos į vienuolių klauzūrą.

Netrukus po šios vizitacijos, tikėtina, kad susipažinęs su jos turiniu, pats vyskupas nusprendė atvykti aplankyti Kauno benediktines. Toks jo vizitas įvyko 1700 m. vasarą, abatės Benediktos Rajeckaitės vadovavimo laikotarpiu. 1700 m. liepos 2 d. vyskupas dalyvavo benediktinių vienuolyne amžinuosius įžadus suteikiant Sofijai Magdalenai Zajarskai-tei¹⁴. Galima spėti, kad ta proga vyskupas, kaip ir prieš dvylika metų, suteikė konsekraciją jos nusipelnusioms vienuolėms bei aptarė buvusios vizitacijos rezultatus.

Galbūt 1700 m. vizitacijos ir kitų žinių apie kitus LDK moterų vienuolynus paskatintas, vyskupas rimtai ėmė rūpintis LDK moterų vienuolynų padėtimi. Kaip žinia, svarbiausias benediktinių gyvenimą reguliuojantis dokumentas yra VI a. gimusi Šv. Benedikto regula. Be M. Mortenskos parengto šv. Benedikto regulos teksto ir deklaracijų, LDK benediktinės turėjo rankraštinę, lenkišką, 1629 m. Vilniaus vyskupo Eustachijaus Valavičiaus parengtą

Šv. Benedikto regulą su deklaracijomis, pritaikytą Vilniaus vyskupijos moterų vienuolijoms. Taip pat jos galėjo naudotis Senųjų Trakų abato Stanislovo Ščygielskio naujai parengtu ir 1677 m. išspausdintu šios regulos lenkišku tekstu¹⁵. Tačiau S. Ščygielskio vertimas buvo skirtas tiek vyrų, tiek moterų vienuolijoms, jame nebuvo moterų vienuolijoms pritaikytų deklaracijų. Todėl K. K. Bžostovskio pastangomis 1710 m. Vilniaus jėzuitų spaustuvėje buvo išleistas LDK moterų vienuolijoms skirtas bažnytinės teisės dokumentų rinkinys¹⁶. Vyskupas K. K. Bžostovskis, tęsdamas vyskupo E. Valavičiaus darbus, atkreipė dėmesį į moterų vienuolynų teisinę padėtį. Šoje knygoje, pasirinkus Bažnyčios tėvų autoritetu, bažnytinių susirinkimų nutarimais, popiežių bulėmis, įvairiais bažnytiniais įstatymais ir pan., buvo išaiškinta moterų vienuolinio gyvenimo esmė. Nors K. K. Bžostovskio iniciatyva išleistas teisių rinkinys šiandienos požiūriu vertinamas kaip nesisteminis veiklas, kuriame sunku susigaudyti¹⁷, to meto seserims jis iš tiesų buvo svarbus teisinių žinių šaltinis. Būtent jame buvo akcentuojami tokie moterų vienuolynams svarbūs dalykai kaip klauzūros laikymasis ir pavaldumas vietos vyskupui. Knygoje buvo pabrėžiama, kad seserys priklauso vyskupo valdžiai ir turi laikytis klauzūros¹⁸.

Iš šių duomenų galima daryti išvadą, kad pirmaisiais vyskupavimo dešimtmečiais K. K. Bžostovskis pakankamai aktyviai dalyvavo Kauno benediktinių gyvenime, bent pora kartų lankėsi šiame vienuolyne asmeniškai, turėjo įtakos 1700 m. vizitacijos surengimui. Besirūpindamas visos Vilniaus vyskupijos moterų vienuolynais, vyskupas 1710 m. išleido moterų vienuolijoms skirtą bažnytinės teisės rinkinį, turėjusį papildyti šv. Benedikto regulą. Gerai pasiruošęs teoriškai ir iš teisinės pusės, jis galėjo kreipti Kauno benediktinių vienuolyną naujų reformų keliu.

Pokyčiai Kauno benediktinių vienuolyne

Svarbūs pokyčiai Kauno benediktinių vienuolyne įvyko po abatės Benediktos Rajeckaitės mirties 1710 m. Vilniaus vyskupas turėjo dalyvauti abatės rinkimuose bei juos prižiūrėti, veikiausiai galėjo ir turėti jiems įtakos, nors pagal regulą vienuolės pačios rinko savo abatę slaptu balsavimu, taip pat balsus galėjo atsiųsti ir kitų Vilniaus vyskupijos benediktinių vienuolynų abatės (tokie vienuolynai tuo metu veikė Nesvyžiuje, Vilniuje, Minske ir Slanime). Nežinome, kaip vyko rinkimai Kauno vienuolyne 1710 m., tačiau jų rezultatas nebuvo įprastas Kauno benediktinių gyvenime, nes Kauno abate išrinkta Vilniaus vienuolyno benediktinė Elžbieta Iliuminata Sesickaitė. Amžinuosius įžadus ji priėmė Vilniaus vienuolyne 1702 m. rugpjūčio 6 d., dalyvaujant Vilniaus kustodui ir ofioliui Aleksandrui Horainui¹⁹. Gali būti, kad dėl pragaištingo XVIII a. pradžios karo, bado ir maro Kauno vienuolyne nerasta tinkamos kandidatės abatės postui. Tokia praktika buvo leidžiama E. Valavičiaus deklaracijose, bet Kauno vienuolyne per visą jo istoriją tokio pobūdžio aptinkamas tik tą vienintelį kartą. Todėl neatmestina prielaida, kad Vilniaus vyskupas K. K. Bžostovskis galėjo specialiai kaunietėms pasiūlyti vilnietę į abatės postą siekdamas, kad Kauno vienuolyne vyktų pokyčiai ir, manydamas, kad geriausiai vienuolyne tai atlikti

galės naujas asmuo. Taigi šis faktas aiškiai rodo, kad vyskupas nebuvo patenkintas tuometine Kauno benediktinių vienuolyno padėtimi, nors negalime pasakyti, kas konkrečiai vyskupui buvo užkliuvę.

Pirmoji amžinųjų įžadų priėmimo šventė abatės I. Sesickaitės vadovavimo laiku įvyko tik 1716 m. Tokios kelerių metų pauzės (išskyrus laikotarpį po XVII a. vidurio karo su Rusija ir okupacijos) nebuvo būdingos šiam vienuolynui. Galbūt joms įtakos turėjo XVIII a. pradžioje praūžęs karas ir 1709–1711 m. badmetis bei maras. 1716 m. gruodžio 6 d., dalyvaujant Kauno dekanui ir klebonui Adalbertui Daugėlai, amžiną ištikimybę Viešpačiui prisiekė Ona Konstancija Ravinskaitė²⁰. Po šio įvykio iš karto būta net dviejų svarbių pasikeitimų.

Pirmas pokytis, kurį pastebėjo tyrinėtoja Gita Drungilienė, buvo tas, kad Kauno benediktinės, vietoje iki tol naudotos vyskupo E. Valavičiaus deklaracijose įrašytos amžinųjų įžadų formos, pradėjo naudoti Kulme nustatytą amžinųjų įžadų formulę. Galbūt vyskupas K. K. Bžostovskis, suvokęs, kad Kaune vystėsi pernelyg lokalsios tradicijos, siekė suvienodinti LDK vienuolynų padėtį, taip pat ją artinti prie Lenkijos vienuolynuose buvusių tradicijų kuriant Abiejų Tautų Respublikai bendrą vienuoliškąją kultūrą. Beje, Žemaičių vyskupijoje buvęs Kražių benediktinių vienuolynas šiuo periodu taip pat pasekė šios reformos keliu²¹. Tačiau negalime sakyti, kad LDK ir Lenkijos vienuolynų tradicijos suvienodėjo visiškai. Lietuvos benediktinės, priešingai nei Lenkijos, pasirinkdavo naujus vienuolinius vardus ir pan. Vilniaus vyskupui K. K. Bžostovskiui tai buvo priimtina.

Antras pokytis – amžinųjų įžadų priėmimo apeigose dažniausiai ima dalyvauti ne Kauno dominikonai, kaip buvo įprasta iki tol, bet Kauno klebonai arba nuo jų priklausomi Kaunakiemio šv. Kryžiaus bažnyčios kunigai. Tai galėjo įvykti nurodžius Vilniaus vyskupui K. K. Bžostovskiui. Teisių rinkinyje jis pabrėžė, kad geriau vienuolyno nuodėmklausiais rinktis ne vienuolius, o dvasininkus pasauliečius²². Kauno benediktinių perdavimą Kauno klebonų žiniai galėjo pastūmėti ir politinės aplinkybės. K. K. Bžostovskio konflikto su LDK etmonu K. J. Sapiega metu dominikonai, kurių fundatoriais ir rėmėjais buvo Sapiegos, liko ištikimi šiai giminei bei nepakluso Vilniaus vyskupui. Tuo pačiu vyskupas ėmė riboti dominikonų ganytojišką veiklą²³. Nors 1716 m. konfliktas jau buvo užgesęs ir dominikonai seniai susitakę su vyskupu, minėtas įvykis galėjo palikti pėdsakus tolimesniame vyskupo požiūryje į vienuolynus bei skatinti vyskupą laikytis atsargumo.

Šis pokytis buvo netikėtas Kauno benediktinėms ir su jomis susijusiems dvasininkams. Buvęs benediktinių kapelionas Gegužinės klebonas Paulius Pranciškus Talačka 1710 m. vasario 2 d. (Grabnyčių metu) rašė tuo metu dar benediktinių kapelionu buvusiam Kauno dominikonų priorui Jurgiui Žodkevičiui ir visiems dominikonams, kad nei jis nei kiti po jo būsiantys kapelionai neimtų už šias pareigas jokią atlygio, už dyka kapelionautų, už tai J. Žodkevičiui paliko įvairių asmenų įsiskolinimų raštus (Lydos pastalininkio Meinartovičiaus, Mykolo Antonovičiaus, Kazimiero Ukolskio, Stanislovo Ukolskio, Jono Stanskio, Aleksandro ir Dominiko Medekšų, Trojano Talačkos bei Mykolo Sovgino), iš kurių turėjo gauti lėšų kapelionavimui²⁴. 1710 m. balandžio 30 d. P. P. Talačka sudarė testamentą, kuriuo prašė jį palaidoti Kauno dominikonų bažnyčioje²⁵. Šis užrašymas buvo svarbus vienuolėms, nes moterys, priešingai nei vyrai vienuoliai, turėjo samdyti kapelioną (atsakingą

už liturgiją), pamokslininką ir nuodėmklausį (atsakingus už dvasinį seserų ugdymą), o tai nemažai kainuodavo²⁶. P. Talačkos užrašymas būtų buvęs svarbus šios materialinės naštos palengvinimas. Nėra duomenų, ar tai veikė, kai benediktinių sielovadą perėmė Kauno klebonai, tačiau 1719 m. birželio 10 d. Vilniaus vyskupas K. K. Bžostovskis rūpinosi, kad Meinartovičiaus našlė Marijona Jesmontaitė Meinartovičienė, tuo metu jau ištekėjusi antrą kartą ir tapusi Reimeriene, atiduotų 33 imperialus, paskirtus P. Talačkos testamentu Kauno dominikonams²⁷. Šis raštas atsidūrė Kauno benediktinių archyve, todėl tikėtina, kad tas lėšas dominikonai perduodavo Kauno benediktinių kapelionams.

Rodos, nieko blogo, kad Kauno klebonai tapo benediktinių sielovadininkais. Tačiau nuo pat Kauno benediktinių fundacijos laikų Kauno klebonai ir benediktinės turėjo ginčytinų reikalų dėl žemės valdų ribų. Turbūt konfliktai kilo dėl fundacijoje ne itin aiškiai aprašytų vienuolynui paskirtų valdų ir dėl to, kad Kauno klebono žinioje buvusi senoji Šv. Mikalojaus bažnyčia su visu turtu turėjo būti perduota benediktinėms ir tas perdavimas nevyko sklandžiai, Kauno klebonui nebuvo miela atsisveikinti su senokai valdytu turtu. Todėl kartais kildavo konfliktai, kuriuos turėjo padėti spręsti Vilniaus vyskupas.

1717 m. spalio 23 d. Vilniaus vyskupas K. K. Bžostovskis dėl benediktinių tarno Jono Šišlos sumušimo į dvasinį teismą kvietė Žemaičių kustodą, Kauno dekaną, Kauno ir Drujos kleboną Steponą Dembkovskį. Dėl tos pačios priežasties buvo kviesta atvykti ir benediktinių abatė I. Sesickaitė²⁸. Bylai plėtojantis toliau, 1718 m. kovo 9 d. įvyko liudininkų apklausa dėl S. Dembkovskio pridarytų nuostolių benediktinėms. Pasinaudoję proga, Kauno benediktinės sukaičiavo visas 1711–1717 m. laikotarpiu iš Kauno klebono patirtas skriaudas. Taip jam buvo iškelta net 12 kaltinimų, kurių didžiąją dalį paliudijo bernardinai Kazimieras Petkevičius, vienuolių tarnas Jurgis Jurkevičius, Kazimieras Jakučinskis, Mykolas Koryckis, kalvis Kazimieras Gergelevičius ir Motiejus Šišla.

Kauno klebonui buvo pateikti šie kaltinimai: 1) iš karto po maro 1711 m. klebono žmonės grobė vienuolyno valdas; 2) 1711 m., apie šv. Baltramiejaus dieną, iš jurisdikos gyventojų atėmė surinktus grūdus ir arklį, o tarnus primušė, nusivijo net iki kapinių, kur pačios vienuolės įsikišo, skambino varpais šaukdamos pagalbą; 3) 1714 m. pagrobė 5 meitelius; 4) 1415 m. šv. Mikalojaus šventės ir advento metu prapuolė dar vienas meitėlis; 5) sumušė tarną, kuris liko vos gyvas; 6) matyt klebonui tarnavęs ponas Sahajevskis su kardu šlaistėsi po kapines, kėlė muštynes ir vos neužmušė siuvėjo; 7) 1716 m. liepos 6 d. klebono žmonės pagrobė mūrininką, su kuriuo vienuolės buvo suderėję ir jam jau buvo sumokėję pusę algos, taip mūrininkas negalėjo atlikti savo darbo ir vienuolynas patyrė 40 auksinų nuostolį; 8) 1715 m. išprašė iš vienuolių metams pasinaudoti daržu ir jį pasisavino, 1717 m. nebeatidavė, liepė sugriauti vienuolyno valdas skyrusią tvorą; 9) 1717 m. pavasarį ponas Sviderskis užgrobė dar vieną vienuolyno žemę, rengė visokius kitokius grobimus, ypač gyvulių, darė skriaudas; 10) klebono žmonės primušė vienuolyno tarną, vežusį iš Neries upės vandenį ir atėmė jo arklį; 11) pastoviai grasino vienuolyno tarnams, kurie bijojo dėl savo gyvybių ir nenorėjo tarnauti vienuolynui; 12) pasistatė vienuolių žemėje malūną bei mūrnamį. Papildomai abatė liudijo davusi staliui Steponui, gyvenusiam klebono jurisdikoje, 4 auksinus, kad padarytų naujus langų rėmus, tačiau stalius ketvirtį metų pralaidė pinigais ir darbo neatliko²⁹. Taigi bylos nagrinėjimo eigoje buvo prisimintas ir suformuluotas jau tryliktas benediktinių kaltinimas Kauno klebonui.

Iš esmės tokio pobūdžio buitiniai konfliktai, dėl kurių bajorai nevengdavo paduoti vieni kitų į teismus ir bylinėtis tiek dėl pinigų, tiek dėl garbės ir moralinių nuostolių, buvo to meto žmonių kasdienybė. Ne išimtis buvo ir Kauno benediktinės. Kad galėtų prižiūrėti savo turtus, žemes ir ginti savo reikalus, jos net iš vyskupų gaudavo specialius leidimus išvykti iš vienuolyno taip išeidamos iš klauzūros. Kauno benediktinės bylinėjosi ne tik su Kauno klebonais, bet iš esmės su visais savo žemių valdų kaimynais. Į teismą buvo kreipiamasi iškilus menkiausiai problemai. Skųsdamos viena kitą, abi pusės dažnai reikalą išpūsdavo, o nuostolius padidindavo. Bylinėjantis neturėjo reikšmės nei vienuolio luomas, nei dvasinės intencijos, benediktinės traktuotos tik kaip žemių savininkės bajoraitės. Gana įprastas reiškinys buvo muštynės, pasikėsinimai į gyvybę. Nors teismų efektyvumas buvo nedidelis, sprendimai dažniausiai nevykdomi, o bylos tęsdavosi dešimtmečiais, jais vis tiek naudotasi. Teismai buvo tarsi savotiška visuomenės bendravimo forma, galimybė išreikšti savo interesus, net jeigu jie buvo abejotino teismo, skirti prieš kaimynus pademonstruoti savo išmintį ir apsukrumą. Toks požiūris byloja apie to meto bajorijos specifinę teisinę kultūrą. Kauno benediktinėms kaip bajoraitėms ji irgi neabejotinai buvo būdinga. Vilniaus vyskupas pirmiausia turėjo spręsti tarp dvasininkų iškilusius nesutarimus, bet kadangi jam Kauno klebono ir benediktinių sutaikyti nepavyko, byla buvo perduota į žemės teismą ir tęsėsi dar ilgai, o kaltieji, spėju, taip ir liko nenubausti.

Taigi mums sunku įsivaizduoti, kaip tuometiniai žmonės, dėl tam tikrų reikalų konfliktuodami ir bylinėdamiesi teismuose, galėjo kaip niekur nieko bendrauti kitoje plotmėje – sielovadiniuose reikaluose. Iš tiesų turime per mažai duomenų, kad galėtume parodyti, ar toks bendravimas vyko ir kaip visa tai buvo sprendžiama. S. Dembkovskis dalyvavo amžinųjų įžadų šventėje Kauno benediktinių vienuolyne 1698 m., vėliau jo nebematėme, nors mirė jis tik apie 1725 m. Amžinuosius įžadus 1716–1723 m. laikotarpiu Kauno benediktinėms teikė, kaip minėta, kitas Kauno klebonas Adalbertas Daugėla. Detalesnis Kauno klebonų ryšių su Kauno benediktinėmis atskleidimas reikalautų atskiro tyrimo.

Dar vieną naujovę, įvykusią Kauno benediktinių vienuolyne vyskupo K. K. Bžostovskio laikais, nurodė M. Borkowska. Ji ištyrė, kad nuo I. Sesickaitės vadovavimo laikų, 1716 m., Kauno vienuolyne buvo pradėtos rašyti seserų metrikos (*zapiski metrykalne*), t. y. vienoje knygoje pradėti registruoti duomenys apie vienuoles³⁰. Vienuolės ėmė labiau rūpintis rašytiniu palikimu, oralinę (sakytinę) kultūrinę tradiciją keitė rašytinė kultūra. Reikia pastebėti, kad XVII–XVIII a. sandūroje tokie pokyčiai vyko ne tik vienuolynuose. Parapinėse bažnyčiose XVII a. pabaigoje galiausiai įsitvirtino tradicija kruopščiai rašyti metrikų knygas, įvykdyta tai, kas buvo nurodyta Tridento susirinkime dar XVI a. Taigi Kauno benediktinės atliepė į laikmečio iššauktus pasikeitimus.

Apibendrinant galima teigti, kad Vilniaus vyskupas buvo labai svarbus vienuolių gyvenime. K. K. Bžostovskis sugebėjo per savo vyskupavimo laikotarpį inicijuoti keletą pertvarkymų Kauno benediktinių vienuolyne, kurių tikslas, matyt, buvo, kad seserys labiau atlieptų į besikeičiančio laikmečio reikalavimus ir tobulintų savo gyvenimą. Nors ir gyvendamos klauzūroje, benediktinės negalėjo nutolti nuo visuomenėje vykusių pokyčių, noromis ar nenoromis jie prasibraudavo ir už aukštų vienuolyno sienų.

Išvados

Vilniaus vyskupo Konstantino Kazimiero Bžostovskio įtakos Kauno benediktinėms negalima vertinti vienareikšmiškai. Greičiausiai jis nuoširdžiai rūpinosi Kauno benediktinių bendruomene, kelis kartus lankėsi vienuolyne suteikdamas aukščiausius dvasinius šventimus – konsekraciją (1688, 1700, turbūt ir 1710 m.), turėjo įtakos 1700 m. vienuolyno vizitacijos atlikimui, išleido Vilniaus moterų vienuolijoms skirtą bažnytinės teisės rinkinį (1710 m.). Turbūt Vilniaus vyskupui darius įtaką Vilniaus benediktinių vienuolė Iliuminata Sesickaitė 1710 m. buvo išrinkta Kauno benediktinių abate, vienuolyne pradėtos laikmečio realijas atliepusios reformos, dėl kurių vienodėjo Lenkijos ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės benediktinių papročiai, įvesta vienoda amžinųjų įžadų priėmimo formulė. Iš kitos pusės, dėl politinių aplinkybių nepasitikėdamas dominikonais, vyskupas Bžostovskis sulaužė ilgametę Kauno benediktinių tradiciją kapeleonų pareigoms užimti skirti Kauno dominikonų vienuolius. Benediktinių sielovada buvo perduota Kauno klebonų žinion. K. K. Bžostovskio vyskupavimo periodu benediktinės neišvengė bylinėjimosi teismuose, 1717 m. byla su Kauno klebonu nelengvino benediktinių gyvenimo Kaune.

NUORODOS

- ¹ *Sliesoriūnas G.* Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė vidaus karo išvakarėse: didikų grupuočių kova 1690–1697 metais. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas. 2000; *Sliesoriūnas G.* Vilniaus vyskupas Konstantinas Kazimieras Bžostovskis emigracijoje Prūsijoje 1706–1709 metais // Lietuvos istorijos metraštis. 2011 metai. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas. 2012. P. 33–45.
- ² *Przyałkowski W.* Żywyoty biskupów wileńskich. Petersburg: Druk Jozafata Ohryzki. 1860. T. 3. S. 74–122.
- ³ *Kurczewski J.* Biskupstwo wileńskie. Wilno: Józef Zawadzki. 1912. K. K. Bžostovskio biograma. P. 50–52. Jos papildymas P. 503–504.
- ⁴ *Przyałkowski W.* Żywyoty biskupów wileńskich. Petersburg: Druk Jozafata Ohryzki. 1860. T. 3. S. 122. *Mąż wielkich zasług tak w kraju jak i w kościele.*
- ⁵ *Piawski K.* Brzostowski Konstanty Kazimierz // Polski słownik biograficzny. Kraków: Polska Akademia Umiejętności. 1937. T. 3. S. 50–52.
- ⁶ Brzostowski Konstanty Kazimierz (Konstantinas Kazimežas Bžostovskis) // Visuotinė lietuvių enciklopedija. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas. 2003. T. 3. P. 540–541. Atkreiptinas dėmesys, kad Vilniaus vyskupas enciklopedijoje įrašytas lenkiška pavarde. Kitas XVII a. Vilniaus vyskupas Jurgis Bialozoras tame pačiame enciklopedijos tome pristatytas visai kitaip: „Bialozoras Jurgis (lenk. Białozor), Jurgis III Bialozoras, Belazaras“ (Visuotinė lietuvių enciklopedija. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas. 2003. T. 3. P. 142).
- ⁷ Konsekracija – amžinųjų įžadų sutvirtinimas, kuris LDK laikais buvo teikiamas tik choro vienuolėms, konversės nebūdavo konsekruojamos. Konsekraciją galėjo suteikti tik vyskupas. Konsekracijai buvo kruopščiai ruošiamasi, tam reikalui benediktinės turėjo atspausdintą specialią meditacinių skaitinių knygą: [*Grimošius M. B.*] Święta przez pustynia zakonna droga do konsekracyi panieństwa wiekui-stego Oblubieńcowo Niebieskiemu zaślubionego. Abo rozmyślania na dziesięć dni przed konsekracya panien zakonnych z samego prawie pontyfikału przez w. x. Marcina Bogumiła Grymosza S. J. T. sporządzone roku od Panieństwa w Maryi Macierzynstwem Boskim uświęconego 1690. Teraz w drukarni J. K. M. akademickiëy Soc. Jesu roku 1756. Vienas šios knygos egzempliorius ir šandien yra saugomas Kauno benediktinių vienuolyne (KBA, 27-1-18).

- ⁸ Benediktinių įžadų aktai // Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos rankraščių skyrius (MAB). 38-21. L. 54.
- ⁹ K. K. Bžostovskio aprobata. 1688 01 19 // Krokuvos Čartoriskių biblioteka (BCz.). 1775. L. 962.
- ¹⁰ Kauno benediktinių vienuolyno aprašymas. 1848 // Vilniaus universiteto bibliotekos Rankraščių skyrius (VUB). F4-35587 (A-2217); *Drungilienė G.* Kauno ir Kražių benediktinių įžadų aktai (XVII a. – XIX a. 2 pusė) // Benediktiniškoji tradicija Lietuvoje. Sud. Jovaiša L. Vilnius: Aidai. 2008. P. 100.
- ¹¹ Reguła świętego oycza Benedicta z łacińskiego przetłumaczona, y z reformacya porzadkow, Chelmińskiego, Toruńskiego, Zarnowieckiego, Nieświeskiego, y inszych wszystkich w Krolestwie Polskim teyże reformacyey y reguły s. Benedikta, ktore teraz są y napotytm ziednoczone będą, klasztorow panienskich. Władza Solice Apostolskiej, przez iasnie wielmożnego oycza, x. Wawrzynca Gębickiego, z łaski Bożey biskupa Chelmieńskiego, pomezanney administratora, etc. roku Pań. 1605. potwierdzona. Na końcu krotko zebrane łaski y odpusty przez uczestnictwo tymże zakonnicom od s. pamieci Clemensa pp. VIII. darowane wiecznie... W Lublinie, w drukarniey Pawła Konrada roku Pańskiego 1635.
- ¹² Kauno Šv. Mikalojaus bažnyčios ir benediktinių vienuolyno vizitacija. 1700 m. // BCz. 1775. L. 963–964.
- ¹³ Plačiau apie altorius ir jų ikonografiją žr. *Vasiliauskienė A.* Kauno benediktinių vienuolyno Šv. Mikalojaus bažnyčios altorių ikonografijos ir meninės raiškos kaita XVII–XVIII a. // SOTER. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas. 2014. Nr. 50 (78). P. 115–140.
- ¹⁴ Benediktinių įžadų aktai // MAB. 38-21. L. 74, 81–91.
- ¹⁵ Regvła świętego oycza Benedykta z łacińskiego na polski język teraz pilniey niż kiedy przełożone. Z dozwoleńiem starych drukowano w Wilnie w drukarni oycow franciszkanow roku Pańskiego 1677.
- ¹⁶ Zebranie z listow papieskich ktore bullas zowią z conciliow, wyrokow, odpowiedzi i y rożnych praw koscielnych dla nauki ww. panien zakonnych do druku podane roku Pańskiego 1710. W Wilnie w drukarni akademickiey Societatis Iesu.
- ¹⁷ *Borkowska M.* OSB. Panny siostry w świecie sarmackim. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. 2002. S. 201–202.
- ¹⁸ Žr. plačiau: *Kamuntavičienė V. Šv. Benedikto regulos adaptacija Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės benediktinių vienuolynuose* // Logos. 2014. Nr. 79. P. 123–136.
- ¹⁹ E. I. Sesickaitės įžadų lapas. 1702 08 06 // MAB. 38-6. L. 34.
- ²⁰ Benediktinių įžadų aktai // MAB. 38-21. L. 93.
- ²¹ *Drungilienė G.* Kauno ir Kražių benediktinių įžadų aktai (XVII a. – XIX a. 2 pusė) // Benediktiniškoji tradicija Lietuvoje. Sud. Jovaiša L. Vilnius: Aidai. 2008. P. 97.
- ²² Zebranie z listow papieskich ktore bullas zowią z conciliow, wyrokow, odpowiedzi i y rożnych praw koscielnych dla nauki ww. panien zakonnych do druku podane roku Pańskiego 1710. W Wilnie w drukarni akademickiey Societatis Iesu.
- ²³ *Kurczewski J.* Biskupstwo wileńskie. Wilno: Józef Zawadzki. 1912. S. 51.
- ²⁴ P. P. Talačkos raštas. Vilnius. 1710 02 02 // Lietuvos nacionalinis muziejus (LNM). R 11450; originalas – KBA. 7-3-13.
- ²⁵ P. P. Talačkos testamentas. 1710 04 30 // LNM. R 11450.
- ²⁶ *Borkowska M.* OSB. Panny siostry w świecie sarmackim. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. 2002. S. 215.
- ²⁷ K. K. Bžostovskio raštas. Vilnius. 1719 06 10 // KBA. 7-3-12.
- ²⁸ K. K. Bžostovskio raštas. Vilnius. 1717 10 23 // MAB. 43-9896; K. K. Bžostovskio raštas. Vilnius. 1717 m. // MAB. 43-9897.
- ²⁹ Liudininkų apklausa benediktinių byloje su S. Dembkovskiu. 1718 03 09 // MAB. 43-9898.
- ³⁰ *Borkowska M.* OSB. Leksykon zakonnic polskich epoki przedrozbiorowej. T. 3. Wielkie Księstwo Litewskie i Ziemie Ruskie Korony Polskiej. Warszawa: DIG. 2008. T. 3. S. 133.

LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

Archyviniai fondai

1. Kauno benediktinių archyvas (KBA). 7-3-12; 7-3-13; 27-1-18.
2. Krokuvos Čartoriskų biblioteka (BCz.). 1775.
3. Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos Rankraščių skyrius (MAB). 38-6; 38-21; 43-9896; MAB 43-9897; 43-9898.
4. Lietuvos nacionalinis muziejus (LNM). R 11450.
5. Vilniaus universiteto bibliotekos Rankraščių skyrius (VUB). F4-35587 (A-2217).

Literatūra

1. *Borkowska M. OSB.* Leksykon zakonnic polskich epoki przedrozbiorowej. T. 3. Wielkie Księstwo Litewskie i Ziemia Ruskie Korony Polskiej. Warszawa: DIG. 2008. T. 3.
2. *Borkowska M. OSB.* Panny siostry w świecie sarmackim. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN. 2002.
3. *Drungilienė G.* Kauno ir Kražių benediktinių įžadų aktai (XVII a. – XIX a. 2 pusė) // Benediktiniškoji tradicija Lietuvoje. Sud. Jovaiša L. Vilnius: Aidai. 2008.
4. [*Grimošius M. B.*] Święta przez pustynia zakonna droga do konsekracji panieństwa wiekuistego Oblubieńcowo Niebieskiemu zaślubionego. Abo rozmyślania na dziesięć dni przed konsekracją panien zakonnych z samego prawie pontyfikatu przez w. x. Marcina Bogumiła Grymosza S. J. T. sporządzone roku od Panieństwa w Maryi Macierzyństwem Boskim uświęconego 1690. Teraz w drukarni J. K. M. akademickiej Soc. Jesu roku 1756.
5. *Kamuntavičienė V. Šv. Benedikto regulos adaptacija Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės benediktinių vienuolynuose* // Logos. 2014. Nr. 79. P. 123–136.
6. *Kurczewski J.* Biskupstwo wileńskie. Wilno: Józef Zawadzki. 1912.
7. *Piwariski K.* Brzostowski Konstanty Kazimierz // Polski słownik biograficzny. Kraków: Polska Akademia Umiejętności. 1937. T. 3. S. 50–52.
8. *Przyłgowski W.* Żywoty biskupów wileńskich. Petersburg: Druk Jozafata Ohryzki. 1860. T. 3.
9. Reguła świętego oycy Benedicta z łańciskiego przetłumaczona, y z reformacya porzadkow, Chelmienskigo, Toruńskigo, Zarnowieckigo, Nieświeskigo, y inszych wszytkich w Krolestwie Polskim teyże reformacyey y reguły s. Benedikta, ktore teraz są y napotym ziednoczone będą, klasztorow panienskich. Władza Solice Apostolskiej, przez iasnie wielmożnego oycy, x. Wawrzynca Gębickiego, z łaski Bożey biskupa Chelmieńskigo, pomezaniey administratora, etc. roku Pań. 1605. potwierdzona. Na końcu krotko zebrane łaski y odpusty przez uczestnictwo tymże zakonnicom od s. pamieci Clemensa pp. VIII. darowane wiecznie... W Lublinie, w drukarniey Pawła Konrada roku Pańskiego 1635.
10. Regvła świętego oycy Benedykta z łańciskiego na polski język teraz pilniey niż kiedy przełożone. Z dozwozeniem starych drukowano w Wilnie w drukarni oycow franciszkanow roku Pańskiego 1677.
11. *Sliesoriūnas G.* Lietuvos Didžioji Kunigaikštystė vidaus karo išvakarėse: didikų grupuočių kova 1690–1697 metais. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas. 2000.
12. *Sliesoriūnas G.* Vilniaus vyskupas Konstantinas Kazimieras Bžostovskis emigracijoje Prūsijoje 1706–1709 metais // Lietuvos istorijos metraštis. 2011 metai. Vilnius: Lietuvos istorijos institutas. 2012. P. 33–45.
13. *Vasiliauskienė A.* Kauno benediktinių vienuolyno Šv. Mikalojaus bažnyčios altorių ikonografijos ir meninės raiškos kaita XVII–XVIII a. // SOTER. Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas. 2014. Nr. 50 (78). P. 115–140.
14. Visuotinė lietuvių enciklopedija. Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas. 2003. T. 3.
15. Zebranie z listow papieskich ktore bullas zowią z conciliow, wyrokow, odpowiedzi i y rożnych praw koscielnych dla nauki ww. panien zakonnych do druku podane roku Pańskiego 1710. W Wilnie w drukarni akademickiej Societatis Iesu.

Gauta: 2016 04 18

Parengta spaudai: 2016 10 27

Vaida KAMUNTAVIČIENĖ

VILNIUS BISHOP KONSTANTINAS KAZIMIERAS BŪSTOVSKIS' CONTRIBUTION TO THE KAUNAS NUNNERY OF ST BENEDICT

S u m m a r y

Konstantinas Kazimieras Būstovskis (Konstanty Kazimierz Brzostowski) was a bishop of Vilnius in 1687–1722. Lithuanian historians have paid most of their attention to his political activities, especially stressing his conflict with one of the greatest politicians of that time, the grand hetman of the Grand Duchy of Lithuania Kazimieras Jonas Sapiega (Kazimierz Jan Sapieha). As a bishop, who was engaged in Church's and spiritual activities, however, he has been discussed only in the works of historians Wincenty Przyłałowski and Jan Kurczewski of the 19th and the beginning of the 20th century.

The article discusses the relations between Vilnius bishop Būstovskis and the Kaunas nunnery of St Benedict, which was founded in 1624. It reveals bishop's contribution to spiritual matters, administrative issues and the material situation of the nunnery. The main sources of this research – visitation act of 1700, documents on the nuns' professions, judicial acts, etc. – have not been published yet and are being stored in various Lithuanian and Polish archives.

Kaunas nunnery of St Benedict was subjected to Vilnius bishops. They were responsible for spiritual and material life at the nunnery. Without the permission of the bishop, nuns were not allowed to elect new abbesses, to take eternal vows or to deal with material issues, e.g. to sell or to buy land. Only the bishop was allowed to consecrate nuns during a specific procedure of the consecration. In general, the bishop determined the resolution of most important problems of the nunnery.

Būstovskis visited Kaunas nunnery of St Benedict in 1688 and in 1700. It is very probable that he considerably contributed to the decision of the pope Alexander VIII (made on December 8, 1689) to present the Benedictine nuns with the indulgence days on St Benedict, St Scholastic, St Maria Magdalena, St Placid, St Mauro and on the day of all the saints of the St Benedict Order. Vilnius bishop influenced the edition of legislative norms for female monasteries of the Grand Duchy of Lithuania in 1710 (*Zebranie z listow papieskich ktore bullas zowią z conciliov, wyrokow, odpowiedzi i y rożnych praw koscielnych dla nauki ww. panien zakonnych do druku podane roku Pańskiego 1710, w Wilnie w drukarni akademickiej Societatis Iesu*). This book contained such important issues as the closure and subordination to the local bishop.

It is supposed that Būstovskis made Elżbieta Iluminata Sesickaitė (Elżbieta Iluminata Siesicka), a nun from the Vilnius nunnery of St Benedict, to be elected as a new abbess of the Kaunas nunnery in 1710. Theoretically, the invitation of an abbess from another convent was a legal act, but such type of an event has occurred only once during the whole history of almost 400 years of Kaunas nunnery. Perhaps, the bishop aimed at making some changes in Kaunas nunnery. During the administration period of Sesickaitė, some new forms of everyday life were introduced in Kaunas nunnery; the habits of nuns became more similar to those of the other Polish-Lithuanian commonwealth nunneries of St Benedict. Nuns of Kaunas began using a new form of eternal vows, the same one that had existed in Poland. From that period of time, parsons of Kaunas parochial church instead of Kaunas Dominican monks became the main guardians of nuns' souls. This last reform was introduced, most probably, due to political reasons. Dominicans supported Kazimieras Jonas Sapiega's side because of his big donations to the Dominican order. Therefore, Dominicans did not obey the bishop who was in an open conflict with Sapiega. The situation was complicated, because nuns of Kaunas were in conflicts over materials with the parson of Kaunas.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: Konstantinas Kazimieras Būstovskis, Kauno benediktinių vienuolynas.

KEY WORDS: Konstantin Kazimierz Brzostowski, Kaunas Benedictine convent.

Vaida KAMUNTAVIČIENĖ – humanitarinių m. daktarė, Vytauto Didžiojo universiteto Istorijos katedros profesorė. Mokslinių interesų sritys: Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės Katalikų Bažnyčios istorija, mikroistorija. Adresas: K. Donelaičio g. 52, 44244, Kaunas. El. paštas – vaida.kamuntaviciene@vdu.lt.

Vaida KAMUNTAVIČIENĖ – PhD in Humanities, professor at the History department of the Faculty of Humanities of Vytautas Magnus University, Kaunas. Scientific fields of interest: history of the Catholic Church in the Grand Duchy of Lithuania, micro-history. Address: K. Donelaičio St. 52, 44244, Kaunas. E-mail: vaida.kamuntaviciene@vdu.lt.